

BELGISCHE SENAAAT

ZITTING 1971-1972.

13 JUNI 1972.

Ontwerp van wet houdende wijziging van sommige bepalingen inzake het sociaal statuut der zelfstandigen.

VERSLAG

NAMENS DE COMMISSIE VOOR
DE MIDDENSTAND (1) UITGEBRACHT
DOOR DE H. **AKKERMANS**.

1. Inleiding door de Staatssekretaris toegevoegd aan de Minister van Landbouw en Middenstand.

Het wetsontwerp heeft als bedoeling voor te stellen bepaalde verbeteringen aan te brengen aan de wet van 9 juni 1970 betreffende de sociale programmatie ten voordele van de zelfstandige arbeider.

Wat daarmee beoogd wordt is de verbetering van die programmatiewet, zonder evenwel een nieuw systeem inzake de pensioenregeling voor de zelfstandigen te willen invoeren. De wijzigingen die vervat zijn in dit ontwerp sluiten volledig aan bij de wet van 1970 en hebben als dusdanig hoofdzakelijk tot doel het basispensioenbedrag te verhogen.

Een andere bekommernis van het Regeerakkoord, namelijk de afschaffing van het onderzoek naar de bestaansmiddelen, moet het voorwerp uitmaken van een koninklijk besluit zodat alleen het principe van de staking der beroepsactiviteit na pensioenleeftijd, in relatie met de mogelijke versnelling van de afschaffing van het onderzoek, in het ontwerp vervat is.

(1) De volgende leden hebben aan de beraadslagingen van de Commissie deelgenomen :

De heren Boland, voorzitter; Beauduin, Cugnon, De Baer, Delhaye, De Paep, De Rore, De Nolf, Gillet, Gramme, Hardy, Lepaffe, Smeers, Vandenberghe, Vander Bruggen, Vernimmen, Versteete en Akkermans, verslaggever.

R. A 9132

Zie :

Gedr. St. van de Senaat :

384 (Zitting 1971-1972) : Ontwerp van wet.

SÉNAT DE BELGIQUE

SESSION DE 1971-1972.

13 JUIN 1972.

Projet de loi modifiant certaines dispositions en matière de statut social des travailleurs indépendants.

RAPPORT

FAIT AU NOM DE LA COMMISSION
DES CLASSES MOYENNES (1)
PAR M. **AKKERMANS**.

1. Exposé introductif fait par le Secrétaire d'Etat, adjoint au Ministre de l'Agriculture et des Classes moyennes.

Le projet de loi a pour objectif de proposer certaines améliorations à la loi du 9 juin 1970 portant programmation sociale en faveur des travailleurs indépendants.

Concrètement, le texte tend à améliorer ladite loi de programmation sans vouloir pour autant mettre en place un nouveau régime de pension des travailleurs indépendants. Les modifications prévues par le présent projet, qui s'inscrivent parfaitement dans le cadre de la loi de 1970, visent essentiellement à augmenter le montant de la pension de base.

Etant donné qu'une autre préoccupation énoncée dans l'Accord de gouvernement, la suppression de l'enquête sur les ressources, doit faire l'objet d'un arrêté royal, le projet en discussion réalise uniquement le principe de la cessation de l'activité professionnelle après l'âge de la pension, en relation avec l'accélération possible du processus de suppression de l'enquête.

(1) Les membres suivants ont participé aux délibérations de la Commission :

MM. Boland, président; Beauduin, Cugnon, De Baer, Delhaye, De Paep, De Rore, De Nolf, Gillet, Gramme, Hardy, Lepaffe, Smeers, Vandenberghe, Vander Bruggen, Vernimmen, Versteete et Akkermans, rapporteur.

R. A 9132

Voir :

Document du Sénat :

384 (Session de 1971-1972) : Projet de loi.

Wat de praktische toepassingsmodaliteiten daarvan betreft, behoren die dus niet in het raam van deze uiteenzetting te worden uitgediept : de memorie van toelichting is trouwens duidelijk ter zake.

In de loop van de maand mei werden reeds, in deze Commissie, de nieuwe objectieven van dit wetsontwerp toegelicht en de bespreking van meerdere wetsvoorstellen die eveneens de verbetering van de pensioenregeling ten voordele van de zelfstandige arbeiders op het oog hadden, werd dientengevolge verdaagd.

Het moge dan ook volstaan er bondig aan te herinneren dat het basisbedrag van het gezinspensioen per 1 juli 1972 gebracht wordt op 60.000 frank om dan trapsgewijze verhoogd te worden tot 75.000 frank op 1 januari 1975. Het dient bevestigd dat deze bedragen gekoppeld zijn aan de index 121,19 van de consumptieprijzen. Aan diezelfde index bekwam men op 1 januari 1975, krachtens de programmatiewet van 9 juni 1970, een gezinspensioen van slechts 67.818 frank en een pensioen als alleenstaande van 53.935 frank. Dit laatste wordt natuurlijk ook opgetrokken, progressief van 45.300 frank per 1 juli 1972 tot 60.000 frank op 1 januari 1975.

Zodoende zal het pensioen der alleenstaanden en weduwen op dat ogenblik 80 pct. van het gezinspensioen bereiken.

Na deze hoofdzakelijke gegevens, waarvan het principe de Commissieleden reeds bekend was, past het even uit te weiden over de financiering van de beoogde maatregelen.

Ter zake voorziet het ontwerp, eensdeels een relatieve aanpassing van de basisbijdragen (+0,65 pct. voor de pensioenen en +0,50 pct. voor de ziekteverzekeringszorgen, dat dan tot het maximumplafond waar voor de Z.I.V.-zorgen dus 2 pct. gegeven wordt) en anderdeels de verhoging van drempels en plafonds. In aansluiting met de gegevens van de memorie van toelichting ter zake past het enkele punten te onderstrepen :

— Het principe van de verdeling der nieuwe lasten tussen het Rijk en de bijdrageplichtigen, reeds voorzien bij de wet van 9 juni 1970, blijft behouden.

— De verhoging van de beschikbare middelen komt uitsluitend ten goede aan de pensioenregeling en daarnaast, volgens een bijzondere regeling, aan de sektor ziekteverzekeringszorgen. Om reden van sanering van deze laatste sektor wordt de opbrengst van de desbetreffende bijdrage (2 pct. van drempel tot plafond) inderdaad afzonderlijk beschouwd.

— Voor de overige drie sectoren, met name het pensioenstelsel, de kinderbijslag en de arbeidsongeschiktheid wordt een verdeelsleutel toegepast die aan de beide laatstgenoemde sectoren dezelfde inkomsten verzekert die ze bij constante wetgeving zouden genoten hebben.

Daaruit volgt dat de verhoging van de globale bijdrage voor deze drie sectoren uitsluitend de pensioenregeling ten goede komt.

Fundamenteel is dus in dit opzet de verbetering van het pensioenbedrag : dit is onbetwistbaar de meest sociale maatregel aangezien hij aan alle rechthebbenden ten goede komt.

En ce qui concerne les modalités pratiques d'application, il n'y a donc pas lieu de les approfondir dans le cadre du présent commentaire : l'exposé des motifs est d'ailleurs explicite à cet égard.

Les nouveaux objectifs poursuivis par le projet de loi ont d'ailleurs déjà été commentés en mai dernier au sein de votre Commission qui a dès lors décidé d'ajourner la discussion de plusieurs propositions de loi visant également à améliorer le régime de pension des travailleurs indépendants.

Il suffira donc de rappeler brièvement que le montant de base de la pension de ménage sera porté à 60.000 francs au 1er juillet 1972 pour atteindre ensuite progressivement 75.000 francs au 1er janvier 1975. Il convient de réaffirmer que ces montants sont liés à l'indice 121,19 des prix à la consommation. Au même indice, la pension de ménage, calculée à partir des dispositions de la loi de programmation du 9 juin 1970, aurait atteint au 1er janvier 1975 67.818 francs seulement et la pension d'isolé 53.935 francs. Ce dernier taux sera naturellement augmenté lui aussi par étapes de 45.300 francs au 1er juillet 1972 à 60.000 francs au 1er janvier 1975.

Ainsi, la pension des isolés et des veuves atteindra à ce moment 80 p.c. de la pension de ménage.

Après ces données essentielles, dont le principe était déjà connu des membres de la Commission, il convient de s'étendre quelque peu sur le financement des mesures envisagées.

A cet égard, le projet prévoit, d'une part, une adaptation relative des cotisations de base (+ 0,65 p.c. pour les pensions et + 0,50 p.c. pour l'assurance soins de santé, étant admis que, pour ce dernier secteur, la cotisation est donc de 2 p.c. sur le plafond maximum) et, d'autre part, un relèvement des planchers et des plafonds. Dans la ligne des données fournies à ce sujet par l'exposé des motifs, il convient de souligner les points suivants :

— Le principe de la répartition des charges nouvelles entre l'Etat et les cotisants, introduit par la loi du 9 juin 1970, reste maintenu.

— L'augmentation des moyens disponibles profite uniquement au régime de pension et ensuite, suivant un régime particulier, au secteur des soins de santé. Pour des raisons d'assainissement de ce dernier secteur, le produit de la cotisation y afférente (2 p.c. du plancher au plafond) est en effet considéré séparément.

— Pour les trois autres secteurs, c'est-à-dire la pension, les prestations familiales et l'assurance contre l'incapacité de travail, on applique une clef de répartition assurant aux deux derniers secteurs cités les mêmes revenus que ceux dont ils auraient bénéficié si la législation était restée inchangée.

Il en résulte que le produit de l'augmentation de la cotisation globale pour ces trois secteurs est affecté exclusivement au régime de pension.

Ce qui est fondamental à cet égard, c'est donc l'amélioration du montant de la pension; c'est incontestablement la mesure la plus sociale étant donné qu'elle profite à tous les bénéficiaires.

Andere voorzieningen waren mogelijk, maar een keuze was geboden: daarbij diende rekening gehouden te worden, in gelijke mate, met de mogelijke Rijkstegemoetkoming en met de aanvaardbare bijdrageverhoging ten laste van de zelfstandigen.

2. Algemene bespreking.

Een commissaris verheugt zich over de verbeteringen die het wetsontwerp voorziet op stuk van pensioen maar is toch ontgoocheld over de wijze waarop het onderzoek naar de bestaansmiddelen wordt afgebouwd.

De aandacht van de Regering ging uitsluitend naar diegenen die sedert 1957 in het stelsel van verplichte verzekering hebben bijgedragen. Wie vóór 1907 geboren is, is uitgesloten van het voordeel van een pensioen zonder onderzoek. Daarenboven mag niet vergeten worden dat in de openbare opinie de idee reeds ingang gevonden heeft dat voor alle zelfstandigen het onderzoek naar de bestaansmiddelen eerst partieel en in 1975 volledig zal opgeheven worden.

Die commissaris heeft een amendement neergelegd bij artikel 1 waarbij voorzien wordt dat de revalorisatiecoëfficiënten voor alle zelfstandigen op de laatste 15 jaar van de loopbaan zullen worden toegepast.

Diezelfde commissaris heeft een amendement neergelegd waarbij het plafond der toegelaten inkomsten verhoogd wordt. In het sociaal statuut is alles in deze gebonden, behalve dit plafond der algemene buitenrekeningstelling. Dit is sociaal niet verantwoord.

De Staatssecretaris antwoordt dat er ook voor de zelfstandigen geboren vóór 1907 iets gedaan wordt want die krijgen toch ook een substantiële verhoging. Hoofdobjektief blijft de minstbedeelden te helpen en anderzijds de inspanning te valideren van diegenen die bijdragen betaalden.

Vanaf het ontstaan van het pensioenstelsel werd die dualiteit erkend.

Anderzijds mag ook niet uit het oog verloren worden dat het lichten van de bedrijfsinkomsten uit de bestaansmiddelen van de personen waaraan de commissaris zich interesseert een sustantieel voordeel kan bezorgen.

Ten slotte preciseert hij dat hij vanaf de perskonferentie tijdens welke de maatregelen op stuk van pensioen werden toegelicht, steeds duidelijk heeft gezegd dat de afbraak van het onderzoek naar de bestaansmiddelen zou slaan op de jaren na 1956.

Een commissaris verklaart ook dat onvoldoende aandacht werd besteed aan de oudsten onder de zelfstandigen. Overigens moet het onderzoek naar de bestaansmiddelen toch met een korreltje zout genomen worden. Wie geen recht heeft op pensioen beschikt niet noodzakelijk over hoge inkomsten. Hij betreurt anderzijds dat er geen ambtshalve herziening gebeurt voor de personen aan wie vroeger het pensioen werd geweigerd.

De Staatssecretaris antwoordt dat dit onmogelijk is. Het Rijksinstituut heeft in dat verband geen voldoende gegevens. Verschillende onder deze personen zijn ondertussen over-

D'autres mesures étaient possibles, mais le choix s'imposait : il fallait tenir compte, dans une mesure égale, de l'intervention possible de l'Etat et de l'augmentation admissible des cotisations dues par les travailleurs indépendants.

2. Discussion générale.

Tout en se félicitant des améliorations que le projet apportera en matière de pension, un commissaire se déclare déçu de la manière dont l'enquête sur les ressources sera progressivement supprimée.

L'attention du Gouvernement s'est portée exclusivement sur ceux qui ont cotisé depuis 1957 dans le régime de l'assurance obligatoire. Les personnes qui sont nées avant 1907 sont exclues du bénéfice d'une pension sans enquête. D'autre part, il ne faut pas oublier que l'opinion publique est dès à présent convaincue que l'enquête sur les ressources sera supprimée pour tous les indépendants, d'abord partiellement, puis totalement en 1975.

L'intervenant a déposé à l'article 1er un amendement tendant à appliquer les coefficients de revalorisation pour tous les indépendants aux 15 dernières années de la carrière.

Le même commissaire a déposé un autre amendement tendant à relever le plafond des ressources immunisées. Dans le statut social, tout se tient, sauf ce plafond des ressources qui n'a pas d'incidence sur l'octroi de la pension. Cela ne se justifie pas au point de vue social.

Le Secrétaire d'Etat répond que le projet prévoit également des améliorations en faveur des indépendants nés avant 1907, qui se voient attribuer eux aussi une majoration substantielle. L'objectif principal demeure d'aider les plus défavorisés et, d'autre part, de valoriser les efforts consentis par ceux qui ont cotisé.

Cette dualité a été reconnue dès l'instauration du régime des pensions.

D'autre part, il ne faut pas non plus perdre de vue qu'en déduisant les revenus professionnels des ressources des personnes auxquelles s'intéresse le commissaire, on accorde à celles-ci un avantage appréciable.

Enfin, le Secrétaire d'Etat précise que, depuis la conférence de presse au cours de laquelle furent commentées les mesures envisagées en matière de pension, il a toujours nettement déclaré que la suppression progressive de l'enquête sur les ressources s'appliquerait aux années postérieures à 1956.

Un membre estime, lui aussi, que l'on n'a pas été assez attentif au sort des indépendants les plus âgés. Du reste, il ne faut pas exagérer la portée de l'enquête sur les ressources. Celui qui n'a pas droit à une pension ne dispose pas nécessairement de revenus plantureux. L'intervenant regrette d'autre part qu'il n'y ait pas de révision d'office pour les personnes à qui la pension a été refusée antérieurement.

Le Secrétaire d'Etat répond que c'est impossible. L'Institut national ne dispose pas d'indications suffisantes pour ce faire. Un certain nombre des intéressés sont décédés ou ont démé-

leden of verhuisd. Er wordt echter aan diegenen die vroeger een weigering opliepen gedurende zes maanden de gelegenheid gegeven een aanvraag te doen welke terugwerkende kracht kan hebben op 1 juli 1972.

Een commissaris vraagt eenvormigheid in de indexeringen. Om de zaken te vereenvoudigen moet op alle vlakken een automatisme spelen.

Hij vindt dit automatisme niet wat de bedrijfsinkomsten betreft noch voor het plafond der buitenrekeningstelling.

In verband met dit laatste punt verwijst de Staatssekretaris naar zijn vorige verklaring. Wat de bedrijfsinkomsten betreft waarop de bijdragen worden geïnd, is er geen probleem daar de aanpassing reeds in de huidige wetgeving is voorzien en er ter zake niets gewijzigd wordt.

Een commissaris feliciteert de Regering met de nieuwe belangrijke inspanning die voor de zelfstandigen wordt gedaan. Hij vraagt de zaken realistisch te bekijken. De Regering staat vóór een vervaldag van 1 juli 1972. Ze moet de kans krijgen het zeer belangrijk ontwerp dat ze voorlegt in uitvoering te brengen. Hij ook vraagt zich af of het niet mogelijk is voor alle zelfstandigen het onderzoek te versoepelen. Hij denkt hierbij aan diegenen die reeds een verminderd pensioen genieten aan het plafond der vrijstelling.

De Regering moet echter weten over welke middelen ze kan beschikken. Hij begrijpt dat niet wordt ingegaan op voorstellen die een noemenswaardige financiële weerslag hebben, want — zo verklaart hij — dan moet ook de financiering van de kant der bijdragen bekeken worden en het is niet denkbaar nog nieuwe substantiële lasten aan de zelfstandigen op te leggen.

Een commissaris vraagt dat zou veralgemeend worden wat in sommige gemeenten systematisch wordt gedaan, namelijk de kandidaat-gepensioneerden wijzen op de voordelen die ze kunnen bekomen.

De Staatssekretaris verklaart dat een dergelijk initiatief aanmoediging verdient maar voegt eraan toe dat in de meeste gevallen die voorlichting slechts gebeurt gedurende het tijdvak dat het bereiken van de pensioenleeftijd onmiddellijk voorafgaat.

Een commissaris pleit op zijn beurt voor een versoepeling van het onderzoek naar de bestaansmiddelen voor alle zelfstandigen en vraagt of een koninklijk besluit het vaststellen der coëfficiënten kan regelen en of de toepassing van deze coëfficiënten geen moeilijkheden zal veroorzaken onder meer in geval van gemengde loopbaan.

De Staatssekretaris antwoordt dat artikel 29 van het koninklijk besluit nr. 72 een rechtsgrond biedt voor het treffen van het besluit waarvan de commissaris gewag maakt. Anderzijds zijn er geen moeilijkheden te vrezen. Inderdaad, die coëfficiënten duiden aan welk gedeelte van het volledig pensioen zonder onderzoek kan bekomen worden, maar de zelfstandige moet natuurlijk zoals vroeger zijn loopbaan bewijzen.

nagé dans l'entre-temps. Toutefois, ceux qui ont encouru précédemment un refus se voient accorder la faculté d'introduire, dans un délai de six mois, une demande qui aura effet rétroactif au 1er juillet 1972.

Un commissaire souhaite que les indexations soient uniformisées. Pour simplifier les choses, il serait souhaitable de faire jouer un automatisme sur tous les plans.

Or, il ne trouve pas trace de cet automatisme en ce qui concerne les revenus professionnels, pas plus que pour le plafond d'immunisation.

Sur ce dernier point, le Secrétaire d'Etat renvoie à sa déclaration antérieure. Quant aux revenus professionnels servant de base à la perception des cotisations, il n'y a pas de problème, puisque l'adaptation est déjà prévue dans la législation actuelle et qu'aucune modification n'intervient en la matière.

Un commissaire félicite le Gouvernement du nouvel et important effort accompli en faveur des indépendants. Il demande de considérer les choses avec réalisme. Le Gouvernement se trouve confronté à l'échéance du 1er juillet 1972. Il convient de lui donner la possibilité de mettre à exécution le projet fort important qu'il nous soumet. L'intervenant se demande, lui aussi, s'il ne serait pas possible d'assouplir les modalités de l'enquête pour tous les indépendants. Il songe à ceux qui jouissent déjà d'une pension, réduite toutefois à cause du plafond d'immunisation.

Mais le Gouvernement doit connaître l'importance des moyens dont il peut disposer. Le commissaire comprend qu'il ne soit pas donné suite à des propositions ayant une incidence financière sensible car, fait-il remarquer, il faudrait alors que le financement soit également envisagé sous l'aspect des cotisations et il est impensable que de nouvelles charges substantielles soient imposées aux indépendants.

Un autre membre demande la généralisation de ce qui se fait systématiquement dans certaines communes qui informent les candidats pensionnés des avantages auxquels ils peuvent prétendre.

Le Secrétaire d'Etat répond qu'une telle initiative mérite d'être encouragée mais il ajoute que, le plus souvent, cette information ne se fait que pendant la période qui précède immédiatement l'âge de la pension.

Plaidant à son tour en faveur d'un assouplissement de l'enquête sur les ressources pour tous les indépendants, un commissaire se demande si les coefficients ne pourraient pas être fixés par arrêté royal et si leur application ne sera pas une source de difficultés, notamment dans le cas des carrières mixtes.

Le Secrétaire d'Etat répond que l'article 29 de l'arrêté royal n° 72 offre une base juridique permettant de prendre l'arrêté royal envisagé par l'intervenant. Par ailleurs, aucune difficulté n'est à craindre. Ces coefficients indiquent en effet quelle est la quotité de la pension complète qui peut être obtenue sans enquête, mais tout comme par le passé, il est évident que l'indépendant sera tenu de justifier de sa carrière.

Voorbeelden.

1. Een persoon die 65 jaar wordt in 1972 was tot 1956 werknemer en van 1957 tot 1971 zelfstandige. Voor die persoon zijn de coëfficiënten zonder voorwerp daar hij nooit meer aan pensioen kan bekomen dan datgene waarop hij volgens zijn loopbaan recht heeft, namelijk 15/45 van het basisbedrag van het pensioen.

2. Een persoon die 65 jaar wordt in 1972 was tot 1950 werknemer. Van 1951 tot 1971 was hij zelfstandige. Deze persoon heeft volgens de loopbaan recht op 21/45.

Op 1 juli 1972 bekomt die persoon $\frac{15 \times 1,3}{45} = \frac{20}{45}$ zonder onderzoek.

Op 1 juli 1973 zou hij theoretisch kunnen bekomen zonder onderzoek $\frac{15 \times 1,7}{45} = \frac{26}{45}$. Hij zal echter niet meer bekomen dan datgene waarop zijn loopbaan recht geeft, namelijk $\frac{21}{45}$.

Dezelfde commissaris betreurt ook dat hij de mogelijkheid niet vindt van een cumulatie rustpensioen en overlevingspensioen.

Hierop wordt geantwoord dat deze cumulatie reeds voorzien is en, zoals bij de werknemers, toegelaten is tot 110 pct. van het basisbedrag.

Een commissaris geeft toe dat het ontwerp substantiële verbeteringen bevat. Hij betreurt echter dat de Regering geen diepgaande herziening doorvoert van het pensioenstelsel voor zelfstandigen en niet gaat in de zin van het wetsvoorstel dat door zijn groep bij de Senaat werd ingediend.

Hij wenst hoofdzakelijk :

1° de afschaffing van de kapitalisatie. Het mededelen van de renten is een reden van vertraging bij het afhandelen van de pensioendossiers en, na de afbouw van het onderzoek naar de bestaansmiddelen van de jaren waarvoor gestort werd, heeft de kapitalisatie geen enkele zin meer;

2° het binden van het pensioenbedrag aan de inkomsten. Dit zou enerzijds een stimulans zijn voor fiscale eerlijkheid en anderzijds een einde stellen aan wat door vele zelfstandigen als onrechtvaardig wordt aangevoeld en erin bestaat aan iedereen, ongeacht zijn bijdragen, hetzelfde pensioen te geven;

3° een verruiming van de solidariteit op stuk van bijdragebetaling onder de verschillende groepen zelfstandigen.

De Staatssekretaris antwoordt dat de werkzaamheden van de Regering reeds ver gevorderd waren op het ogenblik dat het wetsvoorstel waarop de commissaris allusie maakt werd neergelegd.

Exemples.

1. Un travailleur qui atteint l'âge de 65 ans en 1972 a été salarié jusqu'en 1956 et ensuite indépendant de 1957 à 1971. Dans son cas, les coefficients sont sans objet, étant donné qu'il ne pourra jamais obtenir une pension supérieure à celle à laquelle il a droit sur la base de sa carrière, soit les 15/45 du taux de base de la pension.

2. Un travailleur qui atteint l'âge de 65 ans en 1972 a été salarié jusqu'en 1950, et ensuite indépendant de 1951 à 1971. Sur la base de sa carrière, il a droit aux 21/45 du même taux.

Le 1er juillet 1972, l'intéressé obtiendra $\frac{15 \times 1,3}{45} = \frac{20}{45}$ sans enquête.

Le 1er juillet 1973, il pourrait théoriquement obtenir sans enquête $\frac{15 \times 1,7}{45} = \frac{26}{45}$. Il n'obtiendra toutefois pas plus que ce à quoi sa carrière lui donne droit, soit $\frac{21}{45}$.

L'intervenant regrette également que le projet ne prévoie pas la possibilité de cumuler une pension de retraite avec une pension de survie.

Il lui est répondu que ce cumul est déjà prévu et autorisé, comme pour les travailleurs salariés, jusqu'à concurrence de 110 p.c. du montant de base.

Un commissaire admet que le projet apporte des améliorations substantielles. Il regrette cependant que le Gouvernement ne procède pas à une révision en profondeur du régime de pension des travailleurs indépendants et n'aille pas dans le sens de la proposition de loi que son groupe a déposée au Sénat.

Il souhaite principalement :

1° la suppression de la capitalisation. La communication des rentes est une cause de retard dans l'instruction des dossiers de pension et après la suppression de l'enquête sur les ressources pour les années pour lesquelles il a été cotisé, la capitalisation n'a plus aucun sens;

2° la liaison du montant de la pension aux revenus. Cela constituerait d'une part un stimulant de l'honnêteté fiscale et supprimerait d'autre part ce que de nombreux travailleurs indépendants ressentent comme une injustice, c'est-à-dire l'attribution à chacun d'une pension égale quel que soit le montant de ses cotisations;

3° une extension de la solidarité entre les divers groupes de travailleurs indépendants dans le domaine du paiement de la cotisation.

Le Secrétaire d'Etat répond que les travaux du Gouvernement étaient déjà très avancés au moment du dépôt de la proposition de loi à laquelle le commissaire vient de faire allusion.

Anderzijds merkt hij op dat het eerste streefobject van de Regering was aan iedereen een levensminimum te waarborgen.

Ook de loontrekkenden zijn niet onmiddellijk overgegaan tot een stelsel waarbij het pensioen gebonden werd aan de inkomsten.

Een commissaris sluit hierbij aan met te zeggen dat de overgang van de kapitalisatie naar de repartitie en de binding van het pensioen aan het inkomen in een nabije toekomst dienen onderzocht te worden.

3. Artikelsgewijze bespreking.

Artikel 1.

Bij artikel 1 werden amendementen ingediend : een dat rechtstreeks het bewust artikel verandert, twee andere die eerder van principiële aard zijn en gericht zijn op de versoepeling van het onderzoek naar de bestaansmiddelen.

De commissaris die eerstgenoemd amendement indiende wijst op het onlogische van de bestaande situatie : de repartitie kost 8 miljard, de kapitalisatie 200 miljoen aan uitkeringen maar 2/3 van de bijdragen gaan naar de kapitalisatie en slechts 1/3 naar de repartitie.

De Staatssecretaris legt een algemene verklaring af in verband met bovenbedoelde amendementen.

Het is hem onmogelijk amendementen te aanvaarden met financiële weerslag, noch amendementen die een globale herziening van het pensioenstelsel voor gevolg hebben.

Hij vraagt daarom dat de ingediende amendementen zouden ingetrokken worden. Hij geeft de verzekering dat de versoepeling van het onderzoek voor alle gepensioneerden en de indexatie van het plafond der algemene buitenrekeningstelling — wat bij koninklijk besluit kan gebeuren — alsmede de afschaffing van de kapitalisatie en de binding van het pensioen aan het inkomen zeer aandachtig zullen worden onderzocht en onder meer op de agenda zullen geplaatst worden van de werkgroep Allard, welke deze maand nog zal bijeenkomen om de verdere evolutie van het sociaal statuut onder de loupe te nemen.

Na deze verklaring worden de amendementen ingetrokken.

Een commissaris legt hierbij nog de nadruk op het feit dat alle nieuwe voordelen nieuwe bijdragen vergen. Welnu er zijn een reeks zelfstandigen die men werkelijk marginalen kan noemen en voor wie die bijdragen zeer zwaar uitvallen.

Een commissaris meent dat men niet mag overdrijven. De meeste zelfstandigen zijn bereid relatief belangrijke bijdragen te betalen op voorwaarde dat substantiële voordelen worden gewaarborgd.

Artikel 1 wordt met algemeenheid van stemmen aangenomen.

Par ailleurs, il fait observer que l'objectif primordial du Gouvernement était de garantir un minimum vital à chacun.

Les salariés eux non plus ne sont pas passés immédiatement à un régime dans lequel la pension était liée aux revenus.

Un commissaire ajoute à ce sujet qu'il y aura lieu d'étudier dans un proche avenir le passage de la capitalisation à la répartition et à la liaison de la pension aux revenus.

3. Discussion des articles.

Article premier.

Cet article fait l'objet de trois amendements : l'un modifie directement l'article en question, les deux autres concernent plutôt le principe même et visent à l'assouplissement de l'enquête sur les ressources.

Le commissaire qui a déposé le premier amendement souligne le caractère illogique de la situation actuelle : la répartition affecte 8 milliards aux prestations et la capitalisation 200 millions, tandis que 2/3 des cotisations vont à la capitalisation et 1/3 seulement à la répartition.

Le Secrétaire d'Etat fait une déclaration générale à propos de ces textes.

Il déclare qu'il ne peut accepter des amendements à incidence financière, ni des amendements qui impliquent une revision globale du régime de pension.

Aussi demande-t-il le retrait de ces textes. Il donne l'assurance que l'assouplissement de l'enquête sur les ressources pour tous les pensionnés, l'indexation du plafond des ressources immunisées — qui peut se faire par voie d'arrêté royal — ainsi que la suppression de la capitalisation et la liaison de la pension aux revenus feront l'objet d'un examen fort attentif et figureront notamment à l'ordre du jour du groupe de travail Allard, qui se réunira encore ce mois-ci afin d'examiner l'évolution du statut social.

A la suite de cette déclaration, les amendements sont retirés par leurs auteurs.

Un commissaire met l'accent sur le fait que tous les avantages nouveaux nécessitent des cotisations nouvelles. Or, il y a une série de travailleurs indépendants que l'on peut réellement qualifier de marginaux et pour lesquels ces cotisations constituent une charge très lourde.

Un membre estime qu'il ne faut pas exagérer. La plupart des indépendants sont disposés à payer des cotisations relativement importantes à condition que des avantages substantiels leur soient garantis.

L'article 1er est adopté à l'unanimité.

Een commissaris vraagt echter dat in de toekomst bij wetswijzigingen zoveel mogelijk, niet alleen het gewijzigd gedeelte zou aangegeven worden maar dat een volledig nieuwe gecoördineerde tekst zou worden opgemaakt.

Artikel 2.

Een commissaris vraagt of een gehuwde vrouw het pensioen zal kunnen ontvangen wanneer haar echtgenoot nog een beroepsbezigheid uitoefent.

De Staatssekretaris verwijst naar blz. 4 van de Memorie van Toelichting en antwoordt bevestigend. Zo zal overigens ook de man het pensioen als alleenstaande kunnen bekomen wanneer zijn vrouw een beroepsbezigheid uitoefent.

Artikel 2 wordt eenparig aangenomen.

Artikelen 3 tot en met 10.

Al deze artikelen worden eenparig aangenomen nadat verschillende commissarissen gewezen hebben op de nieuwe voordelen die aan de zelfstandigen worden toegekend.

Bij artikel 7 wordt gepreciseerd dat de weduwe, die wegens haar beroepsbezigheid geen overlevingspensioen kan bekomen, wel de aanpassingsvergoeding zal ontvangen.

Artikel 11.

Een commissaris vraagt dat de bijdrageberekening zou geïllustreerd worden aan de hand van enkele voorbeelden.

Hierna volgen voorbeelden van de berekening van de bijdragen van het jaar 1972. Hierbij dient rekening gehouden met het feit dat de nieuwe bijdragen 1972 slechts voor één semester (dus voor de helft van de hierna aangeduide bijdragen) verschuldigd zijn.

Eerste voorbeeld.

Het gehewardeerde inkomen ligt lager dan 80.000 frank.

Bijdragen :

Ziekteverzekering-zorgen : 2 pct. van 80.000 frank;

Andere sectoren : 10,5 pct. van 80.000 frank.

Tweede voorbeeld.

Het gehewardeerd inkomen beloopt 250.000 frank.

Bijdragen :

Ziekteverzekering-zorgen : 2 pct. van 250.000 frank;

Andere sectoren :

a) 10,5 pct. van 225.000 frank;

b) 2,5 pct. van 25.000 frank.

Derde voorbeeld.

Het gehewardeerd inkomen beloopt 450.000 frank.

Un commissaire demande toutefois qu'à l'avenir on ne se contente pas, lorsqu'il s'agit de modifier une loi, d'indiquer la partie modifiée du texte mais que le nouveau texte coordonné soit, autant que possible, reproduit en entier.

Article 2.

Un commissaire demande si une femme mariée pourra toucher la pension au cas où son mari continuerait d'exercer une activité professionnelle.

Le référant à la page 4 de l'Exposé des Motifs, le Secrétaire d'Etat répond par l'affirmative. C'est ainsi, d'ailleurs, que le mari pourra également obtenir une pension d'isolé si sa femme exerce une activité professionnelle.

L'article 2 est adopté à l'unanimité.

Articles 3 à 10.

Tous ces articles ont été adoptés à l'unanimité après que plusieurs commissaires eurent souligné les nouveaux avantages accordés aux indépendants.

A l'article 7, il est précisé que la veuve qui, en raison de son activité professionnelle, ne peut obtenir une pension de survie, bénéficiera toutefois de l'indemnité d'adaptation.

Article 11.

Un commissaire demande quelques exemples pour illustrer le calcul des cotisations.

Voici des exemples de calcul des cotisations pour l'année 1972. Il faut ici tenir compte du fait que les nouvelles cotisations pour 1972 ne sont dues que pour un seul semestre (soit donc de la moitié des montants indiqués ci-dessous).

Premier exemple.

Le revenu revalorisé est inférieur à 80.000 francs.

Cotisations :

Assurance soins de santé : 2 p.c. de 80.000 francs;

Autres secteurs : 10,5 p.c. de 80.000 francs.

Deuxième exemple.

Le revenu revalorisé est de 250.000 francs.

Cotisations :

Assurance soins de santé : 2 p.c. de 250.000 francs;

Autres secteurs :

a) 10,5 p.c. de 225.000 francs;

b) 2,5 p.c. de 25.000 francs.

Troisième exemple.

Le revenu revalorisé est de 450.000 francs.

Bijdragen :

Ziekteverzekering-zorgen : 2 pct. van 420.000 frank;

Andere sectoren :

a) 10,5 pct. van 225.000 frank;

b) 2,5 pct. van 195.000 frank.

Het artikel wordt eenparig aangenomen.

Artikel 12.

Dit artikel wordt eenparig aangenomen nadat de Staatssekretaris verklaard had dat « man-helper » in dit artikel betekent de **echtgenoot**.

Artikel 13.

Op verzoek van een commissaris wordt de draagwijdte van het laatste lid van dit artikel gepreciseerd. De bedoeling is duidelijk te stellen dat dit artikel niet de kosten beoogt die verband houden met het gerechtelijk contentieux, met andere woorden dat het zich op dat stuk niet in de plaats stelt van de bepalingen van het gerechtelijk wetboek. Anderzijds zullen de arbeidsgerechten natuurlijk bevoegd zijn om uitspraak te doen over de gegrondheid van de eis waarbij de sociale verzekeringskassen de betaling vorderen van de in het eerste lid van de nieuwe paragraaf 5 bedoelde onkosten.

Het artikel wordt eenparig aangenomen.

Artikelen 14 en 15.

Deze artikelen worden eenparig aangenomen.

Artikel 16.

Een commissaris vraagt of het laatste lid van dit artikel wel zin heeft.

Geantwoord wordt dat een dergelijk artikel reeds voorkomt in de wet van 9 juni 1970 en dat het de bij de uitvoering noodzakelijke soepelheid biedt.

De commissaris dringt erop aan dat een volledige herziening van een dossier steeds het voorwerp zou uitmaken van een nieuwe aan de belanghebbende betekende beslissing.

Het artikel wordt eenparig aangenomen.

Artikel 17.

De Commissie is van oordeel dat de termijn van zes maanden onvoldoende is. Er mag niet vergeten worden enerzijds dat men vóór de vakantieperiode staat en anderzijds dat er nog uitvoeringsbesluiten dienen getroffen die zeker op 1 juli 1972 niet zullen gepubliceerd zijn. De Commissie beslist aldus de datum van 1 januari 1973 te vervangen door deze van 1 april 1973.

Het aldus geamendeerd artikel wordt eenparig aangenomen.

Cotisations :

Assurance soins de santé : 2 p.c. de 420.000 francs;

Autres secteurs :

a) 10,5 p.c. de 225.000 francs;

b) 2,5 p.c. de 195.000 francs.

L'article est adopté à l'unanimité.

Article 12.

Cet article a été adopté à l'unanimité après que le Secrétaire d'Etat eut indiqué que par le terme « mari-aidant », il faut entendre ici l'époux.

Article 13.

A la demande d'un commissaire, la portée du dernier alinéa de cet article est précisée. Ce texte tend à établir clairement que l'article 13 ne vise pas les frais afférents au contentieux judiciaire, en d'autres termes, que sur ce point, il ne remplace pas les dispositions du Code judiciaire. D'autre part, il est évident que les tribunaux du travail seront compétents pour statuer sur le bien-fondé de la demande par laquelle les caisses d'assurances sociales réclament le paiement des frais visés au premier alinéa du nouveau § 5.

L'article est adopté à l'unanimité.

Articles 14 et 15.

Ces articles sont adoptés à l'unanimité.

Article 16.

Un commissaire demande quelle est la raison d'être du dernier alinéa de cet article.

Il lui est répondu qu'un article similaire figure déjà dans la loi du 9 juin 1970 et qu'il permet la souplesse indispensable dans l'exécution.

L'intervenant insiste pour que la révision complète d'un dossier fasse toujours l'objet d'une nouvelle décision à signifier à l'intéressé.

L'article est adopté à l'unanimité.

Article 17.

La Commission estime qu'un délai de six mois est insuffisant. On ne peut oublier d'une part que la période des vacances approche et que, d'autre part, il faudra prendre des arrêtés d'exécution qui ne seront assurément pas publiés au 1er juillet 1972. La Commission décide donc de remplacer la date du 1er janvier 1973 par celle du 1er avril 1973.

L'article ainsi amendé est adopté à l'unanimité.

Artikelen 18 en 19.

Deze artikelen worden eenparig aangenomen.

Artikel 20.

Op de vraag van een commissaris wordt geantwoord dat hier bedoeld zijn personen die een bedrijfsinkomen hebben dat vroeger, spijs het in de bestaansmiddelen werd aangekend, toch nog de toekenning van een beperkt pensioen mogelijk maakte, maar die vanaf 1 juli 1972, geen recht meer zouden hebben op pensioen wegens het niet-ervullen van de voorwaarde in verband met het stopzetten van de beroepsbezigheid.

Het artikel wordt eenparig aangenomen.

Artikel 21.

Een commissaris verheugt zich over het feit dat de Regering een einde stelt aan de aanwendingen van een onroerend goed of van een levensverzekering. Hij vraagt echter — en de Staatssekretaris antwoordt bevestigend — dat het Rijksinstituut tijdig de nodige maatregelen zou treffen opdat de belanghebbenden zo spoedig mogelijk klaar zouden zien in hun nieuwe toestand.

Een ander commissaris vraagt of de personen die een levensverzekering hebben aangewend, zullen kunnen genieten van de versoepeling van het onderzoek naar de bestaansmiddelen. Het antwoord luidt bevestigend.

Ten slotte vraagt een commissaris of de personen die een levensverzekeringscontract aanwendden door de maatschappij niet zullen verplicht worden dit contract voor de toekomst in stand te houden niettegenstaande het feit dat per 1 januari 1973 aan de aanwending voor de toekomst een einde zal gesteld worden.

De Staatssekretaris antwoordt dat er terzake geen probleem is. De maatschappijen zullen de conclusies moeten trekken uit de opheffing der aanwendingen. Terzake zullen er een uitvoeringsbesluit en instructies komen.

Het artikel wordt met algemene stemmen aangenomen.

Artikel 22.

Het artikel wordt eenparig aangenomen.

Vooraleer tot de stemming over het geheel van het ontwerp over te gaan verklaren verschillende commissarissen dat zij dit ontwerp slechts beschouwen als een — weliswaar belangrijke — etappe bij de verdere uitbouw van het sociaal statuut.

Andere commissarissen verklaren dat ze, al zou demagogie gemakkelijk zijn bij een dergelijk ontwerp, constructief willen meewerken aan de uitbouw van het sociaal statuut en het ontwerp zullen goedkeuren.

Het geheel van het geamendeerd ontwerp werd met algemeenheid van stemmen aangenomen.

Het verslag is met algemene stemmen goedgekeurd.

De Verslaggever,
P. AKKERMANS.

De Voorzitter,
A. BOLAND.

Articles 18 et 19.

Ces articles sont adoptés à l'unanimité.

Article 20.

A la question d'un membre il est répondu que cette disposition vise les personnes qui disposent d'un revenu professionnel compté parmi les ressources sans pour autant les empêcher, sous le régime actuel, de bénéficier d'une pension réduite, mais qui, à partir du 1er juillet 1972, n'auraient plus droit à aucune pension parce qu'elles ne remplissent pas la condition de la cessation d'activité.

L'article est adopté à l'unanimité.

Article 21.

Un commissaire se réjouit de constater que le Gouvernement met fin aux affectations d'un immeuble ou d'un contrat d'assurance sur la vie à la constitution d'un fonds de pension. Il demande toutefois que l'Institut national prenne en temps utile les mesures nécessaires pour que les intéressés puissent le plus rapidement possible voir clair dans leur situation nouvelle. Le Secrétaire d'Etat s'engage à agir dans ce sens.

Un autre membre demande si les personnes qui ont affecté un contrat d'assurance sur la vie pourront bénéficier de l'assouplissement de l'enquête sur les ressources. La réponse est affirmative.

Enfin, un commissaire pose la question de savoir si les personnes qui ont affecté un contrat d'assurance sur la vie ne seront pas obligées par la compagnie de maintenir ce contrat, bien qu'il soit mis fin au 1er janvier 1973 à l'affectation pour l'avenir.

Le Secrétaire d'Etat répond qu'il n'y a pas de problème à cet égard. Les compagnies devront tirer les conséquences de la suppression des affectations. Un arrêté d'exécution sera pris et des instructions seront données en la matière.

L'article est adopté à l'unanimité.

Article 22.

L'article est adopté à l'unanimité.

Avant de procéder au vote sur l'ensemble du projet, plusieurs commissaires déclarent qu'ils ne considèrent ce texte que comme une étape — certes importante — de la mise en place du statut social.

D'autres commissaires manifestent leur volonté de coopérer d'une manière constructive à la mise en place dudit statut, encore qu'il serait facile de faire de la demagogie à propos d'un texte comme celui qui est en discussion, et qu'ils voteront le projet.

L'ensemble du projet ainsi amendé a été adopté à l'unanimité.

Le présent rapport a été approuvé à l'unanimité.

Le Rapporteur,
P. AKKERMANS.

Le Président,
A. BOLAND.

ARTIKEL GEAMENDEERD
DOOR DE COMMISSIE.

ART. 17.

De aanvragen om rust- en overlevingspensioen ingediend na 30 juni 1972 maar vóór 1 april 1973 binnen het raam van het koninklijk besluit nr. 72 van 10 november 1967 betreffende het rust- en overlevingspensioen der zelfstandigen worden geacht op 30 juni 1972 te zijn ingediend.

ARTICLE AMENDE
PAR LA COMMISSION.

ART. 17.

Les demandes de pension de retraite ou de survie introduites après le 30 juin 1972 mais avant le 1er avril 1973 dans le cadre de l'arrêté royal n° 72 du 10 novembre 1967 relatif à la pension de retraite et de survie des travailleurs indépendants sont censées avoir été introduites le 30 juin 1972.